

CV Michel Janssen

Michel Janssen behaalde in 1992 het diploma van architect aan het PHAI te Diepenbeek. In 1993 slaagde hij in het examen voor landmeter, meetkundige en schatter onroerende goederen van de centrale examencommissie te Brussel. Drie jaar later behaalde hij aan het Henry Van De Velde Instituut te Antwerpen met succes de titel van gediplomeerde in de monumenten en landschapszorg met een thesis over de O.L.V.-Basiliek van Tongeren. Eveneens voegde hij in 2002 het diploma van preventieadviseur toe aan zijn palmares. Na zijn stageperiode vestigde Michel Janssen zich in zijn geboortestad Tongeren als zelfstandig architect.

ARCHITECTENBUREAU MICHEL JANSSEN

Het Tongerse architectenbureau Michel Janssen heeft een zeer gevarieerd werkterrein, van eigentijdse nieuwbouwwoningen tot restauratieprojecten, meergezinswoningen, kantoren, industriebouw, sportinfrastructuur, handelszaken en binneninrichting. Kenmerkend bij al deze projecten is het streven naar eigentijdse architectuuroplossingen in harmonie met hun context.

Is de ligging van uw bureau in de oudste stad van België bepalend voor de aard van uw opdrachten?

Michel Janssen:

'Van jongs af ben ik gepassioneerd door het verleden. Als geboren Tongenaar ben ik sterk geïnteresseerd in archeologie en historische gebouwen. Tijdens mijn architectuuropleiding kwam daar de passie voor eigentijdse architectuur bij. De dualiteit tussen het oude en het nieuwe fascineert mij en resulteerde erin dat ik in Antwerpen een aanvullende opleiding Monumentenzorg ging volgen. Na mijn studies had ik het privilege om enorm veel technische ervaring op te doen bij mijn vader, Gerard Janssen, eveneens architect die tijdens zijn carrière naast nieuwbouw ook heel wat restauratieprojecten opvolgde. Zo raakte ik na mijn stage betrokken bij de renovatie van het historische stadhuis van Bilzen.

Dit omvatte enerzijds de technische heropbouw van dit 17de-eeuwse pareltje in Maasstijl en anderzijds de eigentijdse herinrichting en herbestemming tot Toeristische Dienst, trouwzaal en tentoonstellingslokalen. Een boeiende opdracht waarbij we de nog bestaande originele bouwdelen, zoals gepleisterde troggenplafonds, combineerden met nieuwe elementen zoals een strakke stalen trap met ruwe eikenhouten treden. Voor de inrichting van het gebouw deden we beroep op interieurarchitect Victor Simoni, dat leverde een boeiende en later ook blijvende samenwerking op.'

Werken jullie vaak samen met andere bureaus?

Michel Janssen:

'Tegenwoordig zijn samenwerkingsverbanden, zeker bij grotere opdrachten, noodzakelijk. Zo kregen wij in 2001 van de Vlaamse Gemeenschap de opdracht tot restauratie en herbestemming van het Tongerse Agnetenklooster. De resterende vleugels van dit Middeleeuwse klooster waren tot ruïnes vervallen en we moesten ze op zeer korte tijd restaureren en herbestemmen tot Diensten voor Bijzondere Jeugdzorg. Om de dienst-

verlening te optimaliseren voegden we drie verschillende administraties samen in hetzelfde gebouw. Een complex bouwprogramma brachten we onder in een als monument beschermd gebouw dat in een verschrikkelijk slechte toestand verkeerde. Op zeer korte tijd dienden we een ontwerp en aanbestedingsdossier op te maken.

Bij zo'n opdracht komt het erop aan een bekwaam projectteam samen te stellen en ieders verwachtingen exact in te schatten. Voor het Agnetenklooster bestond het team uit architecten, bouwhistorici, archeologen, ingenieurs voor stabiliteit en speciale technieken, tuinarchitecten, enzovoort.

We voerden archeologische opgravingen uit, ook fotogrammetrische metingen en allerlei andere technische onderzoeken. Dankzij de ervaring en specialisatie van het multidisciplinaire projectteam slaagden we erin alles vlot te realiseren. Momenteel werken we in Tongeren met ongeveer hetzelfde team aan een ander complex project: de bouw van een museumkelder onder de O.L.V.-Basiliek. Om opgravingen te kunnen uitvoeren tot op drie meter onder de kerkvloer moeten we de volledige Basiliek vooraf op elf meter hoge ondergrondse palen plaatsen. De unieke relictten met de resten van vermoedelijk de oudste kerk van Noordwest-Europa zullen achteraf publiek toegankelijk zijn.'

Vormt het werken aan monumenten een grotere uitdaging dan nieuwbouw?

Michel Janssen:

Bij bestemmingsprojecten met monumenten is er uiteraard de bijkomende dimensie van het bestaande erfgoed.

Al van bij de ontwerpfase zijn er dan veel meer begrenzingen, maar indien je als architect de kwaliteit van het bestaande historische gebouw weet te valoriseren en te combineren met doordachte eigentijdse ingrepen, kan je de beperkingen ombuigen in een meerwaarde. Van het Agnetenklooster bleven slechts enkele vleugels bewaard die gedurende vijf eeuwen bouwgeschiedenis dan nog meermaals

werden verbouwd en aangepast, wat resulteerde in een veelvoud aan bouwstijlen. Door de 19de-eeuwse afbraak van de kloostergang die de centrale binnenplaats omsloot, verloor het voormalige klooster zijn structuur. Bij de restauratie hebben we een nieuwe eigentijdse kloostergang gemaakt met slanke stalen kokerprofielen en daarop een dunne dakplaat.

Zo ontstond een functionele verbindinggang voor de nieuwe kantoorfunctie en tegelijk werd de binnenhof opnieuw ruimtelijk afgebakend als het hart van het klooster. De strakke stalen gang verbindt nu de historische kloostervleugels en maakt er opnieuw een leesbaar geheel van. Door het veelvoud aan gevelmaterialen van de gebouwen opnieuw lichtgrijs te kaleien, kregen de verschillende vleugels terug een uniform karakter. Ook op andere plaatsen in het Agnetenklooster waren eigentijdse toevoegingen nodig. Het buitenschrijnwerk was volledig verdwenen en als nieuwe invulling hebben we geopteerd voor strakke, grijs geschilderde houten ramen met een fijne stalen voorzetkader die verwijst naar de originele raamverdeling. Bij voorafgaande archeologische opgravingen werden de authentieke mergelstenen funderingsbogen van de middenvleugel vrij gelegd.

Bij de restauratie ontwierpen we naast de middenvleugel een ondergrondse, deels met glas overdekte, verbindinggang. Zo realiseerden we een functionele verbinding tussen het secretariaat en de kantoren en lieten tegelijk de merkwaardige middeleeuwse funderingsbogen zichtbaar voor geïnteresseerde bezoekers.'

Wie waren in de architectuur uw grote voorbeelden?

Michel Janssen:

'In mijn studententijd trok ik tijdens de vakanties naar het buitenland. In het Zwitserse kanton Ticino bestudeerde ik het werk van architect Aurelio Galfetti, over wie ik nadien ook mijn eindwerk schreef. In Italië kwam ik in contact met de ontwerpen van Carlo Scarpa, een architect die op meesterlijke

wijze omging met de herinrichting en transformatie van historische gebouwen en daarbij een fascinerende drang tot detaillering nastreefde. Zijn projecten te Verona, Venetië en omgeving behoren tot de meesterwerken van de 20ste-eeuwse architectuur. Na zijn dood realiseerde ook zijn zoon Tobia Scarpa een merkwaardig oeuvre als architect. Het was voor ons kantoor dan ook een hele eer om de afgelopen jaren in samenwerking met het Italiaanse architectenbureau van Tobio Scarpa en het Hasseltse Simoni Interieur deel te nemen aan enkele architectuurwedstrijden. Uiteindelijk zullen we samen te Bilzen een winnend wedstrijdontwerp verwezenlijken.'

Hoe is jullie bureau georganiseerd?

Michel Janssen:

'Ik heb het geluk samen te werken met een ploeg jonge, gedreven medewerkers die kwaliteit en vernieuwing nastreven en samenwerken als een hecht vriendenteam. Ons bureau telt momenteel acht medewerkers waaronder vijf architecten. In principe wijzen we elk project toe aan een projectarchitect, maar daarna is er permanent overleg met de andere architecten zodat een uitwisseling van ervaring plaatsvindt. Omdat ons bureau in zeer verscheidene sectoren actief is, levert die kruisbestuiving van ideeën soms boeiende resultaten op.'

Blijft het boeiend om naast grotere projecten ook woningen te ontwerpen?

Michel Janssen:

'De woning blijft de basisconstructie in de architectuur. Wij vinden het essentieel om een 'feeling' te behouden met de noden en behoeften van het doorsneegezin dat bouwt. Bepaalde woningprojecten maken het soms mogelijk om op kleinere schaal te experimenteren met nieuwe materialen of technieken. In Voeren zijn we bezig met de restauratie en herbestemming van een als monument beschermde vakwerkhoeve. Bij enkele gevels van de schuur werden de laatste decennia jammer genoeg de origi-

lees verder >>

nele houten vakwerkstructuren met leemvulling uitgebroken en vervangen door betonblokken. De uitdaging hier was om die storende, betonblokken muren te vervangen door een sober eigentijds materiaal dat paste bij het historische gebouw en het prachtige landschap en liefst ook nog toeliet om bijkomend licht te betrekken in het gesloten schuurbolume. Uiteindelijk bedachten we een gevelstructuur met hetzelfde ritme als de erop aansluitende historische vakwerkgevels, met strakke horizontale houten cederlatten die op natuurlijke wijze vergrijzen en zijn aangebracht met open tussenspaties. Zo integreerden we, achter het latwerk, vrijwel onzichtbaar de ramen. Dit nieuwe systeem, dat we op kleine schaal uittesten, is inmiddels besteld door enkele andere cliënten voor het gevelconcept van een kantoorgebouw met toonzaal en een vakantieverblijf.'

Maken jullie vaak gebruik van nieuwe materialen of technieken?

Michel Janssen:

'Vernieuwen is voor ons geen doel op zich maar gaat meestal samen met de vraag om een oplossing te bedenken voor een concreet probleem. Dat kan zeer uiteenlopend zijn, van een nieuw gevelbekledingssysteem tot "kaarsenafzuigkasten". Momenteel werken we aan een ontwerp van metalen kaarsenkasten voor kerken waarin honderden kaarsen tegelijk kunnen branden. We voorzien deze kasten van een geïntegreerd luchtafzuigstelsel dat het kaarsenroet uit de lucht filtert. Het uiteindelijke ontwerp is een uitgebalanceerd concept waarin functionele, esthetische en technische aspecten verzoend zijn. Mogelijk zullen we dit product achteraf commercialiseren.'

Welke projecten geven de meeste voldoening?

Michel Janssen:

'Wanneer de opdrachtgever tevreden is en we zelf ook achter het resultaat staan, is onze opdracht in principe gelukt, maar projecten die ook nog een meerwaarde betekenen voor een buurt, een stad of een maatschappij in het algemeen, geven de meeste voldoening. Bij de restauratie van het Tongerse Agnetenklooster pleitten we ervoor om van bij de aanvang de binnentuinen en de kapelruïne publiektoegankelijk te maken als een stadsparkje, een groene long die tevens dienst doet als voetgangersdoorsteek tussen de verschillende aangrenzende straten en die fungeert als een passage op de toeristische wandelas tussen de Tongerse grote markt en het middeleeuwse Begijnhof. We waren dan ook heel gelukkig toen de Vlaamse Gemeenschap ons als opdrachtgever daarin gevolgd is.'

Hoe ziet uw bureau de toekomst tegemoet?

Michel Janssen:

'Onze ervaring met herbestemmingprojecten zal zeker van pas komen omdat het potentieel aan bouwgronden drastisch slinkt. De kennis van en de ervaring in historische gebouwen bezorgden ons al heel wat opdrachten. Zo werden we enkele jaren geleden door een promotor gecontacteerd om onze mening te geven over de voormalige tekenacademie te Tongeren. Voordien stelden drie andere architecten voor om het bestaande historische gebouw af te breken en te vervangen door nieuwbouw of om enkel de voorgevel te behouden en er een ander gebouw achter te zetten. Deze voorstellen botsten terecht op een hevige weerstand van Monumentenzorg en Stedenbouw. Wij maakten eerst een constructieve analyse van het bestaande gebouw en trachtten vervolgens erop doordachte wijze een geschikt programma in te passen. Uiteindelijk slaagden we erin om het bestaande gebouw te behouden met een commercieel gelijkvloers en de prachtige monumentale traphal te hergebruiken als stijlvolle toegang tot dertien bovengelegen lofts met rijkelijk hoge plafonds en ramen. Zo bogen we de ogenschijnlijke nadelen van het gebouw om in kwaliteiten voor de residentiële bestemming en behielden dit stedelijke erfgoed voor toekomstige generaties.'